

Hana Čižmářová – Maturita z teoretické perspektivy přechodových rituálů

Tématem bakalářské práce Hany Čižmářové je maturita, na níž se dívá v souladu s Genepovým schématem jako na přechodový rituál. Teoretická část představuje koncepci přechodových rituálů, přibližuje význam rituálů v archaické společnosti. Výzkum maturitní třídy jednoho pražského gymnázia pak zaznamenává průběh maturity a významy, které maturitě dávají sami maturanti.

V jistém (a to podstatném) ohledu se jedná o příkladnou studentskou práci. V teoretické části se autorka opírá o relevantní literaturu (i když na práci R. Rappaporta se odvolává jen jednou a ještě bez udání stránky). Genepův koncept přechodových rituálů a jejich význam autorka představuje čtenáři srozumitelně a přiřazení jednotlivých aktů vážících se k maturitě do jednotlivých fází Genepova schématu je věrohodné. V případě rozdělení rituálů na sympatetické a kontaktní by se slušelo odkázat na Frazerovu Zlatou ratolest a rozdělení magie.

I na vlastní výzkum se autorka důkladně připravila. Početná metodologická literatura, ale i správné zvládnutí výzkumné techniky dosvědčuje, že se autorka leccos naučila a vyzkoušela si. A to včetně kritického přiznání, že výzkum maturitní třídy měl být dlouhodobější.

Část práce představující výzkum je spíše projektem ke Svip. Důkladný popis postupu je zde trochu nadbytečný, stačí, když se jím výzkumník řídí. Navíc snaha zdůraznit pro Svip specifikum kvalitativního výzkumu vede k podobně neobratným formulacím „(...) nestanovila jsem žádnou hypotézu, (...) snažila jsem se nashromáždit co nejvíce informací a pak stanovit novou hypotézu.“ (str. 13).

Při interpretaci autorka svým informátorům „trochu příliš věří“. Např. zmínku ukřivdění studentky, že známka nebyla „za výkon“, ale byla ovlivněna předchozím studiem či dalšími faktory, nelze jen tak přijmout. Podobně i tezi o chování třídní učitelky během maturity - byla přísná, protože je chtěla připravit na budoucí bezútešný svět dospělých (str. 41) - by bylo vhodné založit minimálně i na výpovědi samotné učitelky.

Poslední poznámky souvisí se zásadnějším nedostatkem, který v práci vidím. Autorka totiž příliš jednoduše přijala Genepovo schéma a její interpretace vlastně spočívá v jeho aplikaci (i když kritické). Jenomže dá moderní doba skutečně na rituály přechodu? Zdá se mi, že výzkumná otázka měla být položena trochu odlišně. Měla se odrazit od toho, že z hlediska

moderního uchopení světa je maturita zkouškou formálně ukončující středoškolské vzdělání. S podivem na tom je, že na tento celkem banální akt se skutečně váže celá řada rituálního chování, dokonce je toto chování ve svých částech velmi podobné rituálům přechodu. Odtud se pak odvíjejí antropologické úvahy významu rituálu pro člověka. Takto postavený výzkumný problém by si však vyžadoval jednak detailnější pozorování, jednak alespoň základní fenomenologii rituálu a samozřejmě i trochu odlišnou výzvědnou strategii.

I přes tuto pro mě poměrně zásadní výtku považuji práci za pečlivě připravenou a kvalitně provedenou. Rozhodně ji doporučuji k obhajobě.

Navrhuji hodnocení v horní hranici **velmi dobře**.

V Praze dne 25.8.2009

Mgr. Ondřej Skripnik